

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.
Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdivásárhely, 1903. május 7.

Csütörtök.

XXII. évfolyam. 37. szám.

Felkészítő: Vajna Károly.

Kiadó laptulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

Előfizetési árak:

Egész évre 10 korona. Fél évre 5 korona.

Negyedévre 2 korona 50 fillér.

Egyszám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények, Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek Ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájába küldendők.

Hirdetmények díja:

4 határozati pontsorszám, vagy annak helyéért 10 fillér.
Hivatalos- és árverési hirdetések külön díjtétel szerint.
Nyilttér sora 30 fillér.
A hirdetések díja előre fizetendő.

Alkoholizmus és iskola.

Azalatt, hogy az ország közvéleményét a szenvedélyek hullámai korbácsolják, megakasztván minden téren a békés haladás munkáját, egy embert nem tudnak meggátolni a közjót czélzó tevékenységében: Magyarországnak pihenést nem ismerő, fáradhatatlanul ágilis közoktatásügyi miniszterét, Wlassics Gyulát.

Nagy áldás és gazdag eredmény lesz az országra és a nemzetnek minden rétegére, ha a jövő be fogja váltani azokat a reményeket, melyeket a miniszter fűz ahhoz a rendelethez, melyet a legutóbbi napokban az ország minden foku iskoláihoz kibocsátott: az alkoholizmus elleni küzdelem tárgyában. Ebben a rendeletben a nemzet egy szebb és jobb jövőjének a záloga van letéve. Kívánjuk, hogy tanítóink és tanáraink megértsék a miniszter szövegét; hogy tiszta értelemmel lássák annak nemes intenczióit és hogy fokozott ambícióval fáradozzanak ezen intencziók megvalósításán. Ha az illetékes körök és közegek ezen kérdés megoldása körül kifejtendő tevékenységükben fel fognak tudni emelkedni hivatásuk magaslatára, akkor ebből az egy rendeletről a magyar népre több haszon és áldás fog hárulni, mint amennyit negyedfél évtized alatt valódi és képzelt közjogi sérelmek orvoslása tárgyában tenger módra ontott írásbeli és szóbeli áradat eredményezett.

Wlassics rendelete hadüzenet az alkoholizmusnak, mely közgazdasági, közegészségügyi és erkölcsi tekintetben oly megmérhetetlen veszedelmet hozott a magyar népre. A szemmel látható anyagi romlás mellett az alkoholizmusnak tudandó be, kétségen túl, az életerős magyar fajnak az a fizikai aláhanyatlása és elsatnyulása is, melynél fogva az utolsó évtizedben mind sűrűbben fordultak elő olyan sorozó kerületek, melyek a sorozóbizottság részéről tanusított legmesszebbmenő elnézés mellett is évről-évre kénytelenek voltak hátrálékban maradni az ujonezjutalék egy részével.

A szó alatt levő rendelet az elemi iskolán kezdve, fel az egyetemig minden foku iskolának mindegyik osztályára nézve kötelezőleg rendeli el, hogy megismertessék növendékeikkel az alkoholizmus végzetleges gyilkos hatását az emberi szervezetre, a testi és lelki életre. Ha a gyermek kiskorától kezdve, mikor lelke még viaszfogékonysága az impressiók befogadására, állandóan figyelmeztetve lesz az ellenségre, mely őt veszedelemmel fe-

nyegeti, akkor lelkileg és erkölcsileg vértézve, a biztos diadal minden kritériumával ellátottan fog a reá leselkedő bajjal szemben állni.

Óbajtandó, hogy a kultuszminiszter rendelete, mely nagy és fontos társadalmi átalakulásoknak válhatik kuffejévé, ne maradjon elszigetelten és magára hagyva. Ha a társadalom és a hatóságok az ügy fontosságát megillető lelkesedéssel magukéva teszik a miniszternek éppen oly nagy mértékben hazafias, mint emberbaráti szeretet szellemétől áthatott eszméit, akkor remélhetőleg elkövetkezik az a népünkre nézve boldogabb és jobb kor, amikor vagy éppen nem, vagy pedig hasztalanul fogja köszönteni a magyar embert minden utoza sarkáról a korcsma czélgére.

Jelentések az ex lex kormányzásról. Széll Kálmán miniszterelnök a képviselőház május 1-i ülésén benyújtotta jelentését azokról az intézkedésekről, melyeket az államháztartás zavartalan tovább vitele czéljából az ex-lex alatt szükségesnek tartottak megtenni. Ez intézkedések a következők:

A minisztérium megtette azokat az intézkedéseket, amelyek egy a közjogi, mint a magánjogi ezimben alapuló állami kiadások teljesítésére, a törvényeken alapuló közjövődolmek biztosítására és az állam háztartásnak a törvényekben és törvényes rendelkezésekben szabályozott alaki rendjének fentartására, az utóbbira nézve, a m. kir. állami számvéveszők törvényes ellenőrzésének változatlan gyakorlása mellett szükségesek. Nevezetesen elrendelte a minisztérium, hogy az összes állami kiadások az 1902 évi állami költségvetés keretében további intézkedésig teljesítenek.

Utasítás adatott, hogy az utalványozás (előírás) az utalványozó hatóságok részéről és a számvéveszők hivatászerű szolgálata fennálló törvények és szabályok szerint akképpen teljesítenek, hogy minden utalványozás (előírás) az 1903. évi költségvetésbe, az indenmitás elnyerése esetén, az állami költségvetésbe akadálytalanul beilleszthető legyen. E szerint az állami számvitel alaki berendezése semmiféle változást nem szenved. Kapesolatban ezekkel az intézkedésekkel a pénzügyminiszter utasítást adott a pénzügyi hatóságoknak, hogy a közadóknek, a közadók módjára beszerzendő kinstári és egyes követeléseknek végrehajtás útján való behajtása a magyar korona országainak egész területén beszüntessék. Az indenmitási javaslat részletes tárgyalás alatt a javaslatba oly határozat felvételét fogja javasolni, amely szerint az állami kiadások 1903. évi május 1-étől megajánlottaknak legyenek tekintendők.

Együttal beterjesztette a miniszterelnök az állami számvéveszők jelentését, amelyben ez arról tesz jelentést, hogy intézkedéseket tett a saját kezében az ellenőrzésnek az ex-lex alatt való folytatódó és szakadatlan gyakorlása iránt. E két jelentés felett a képviselőházban nagy vita indult meg.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőházban május 1. és 2-ik napjain csakugy tombolt, zugott a vihar a beállót ex-lexes állapot miatt. Széll Kálmán miniszterelnök az ex-lex folytán szükségessé vált intézkedésekről szóló jelentését alig, hogy beterjesztette, az ellenzék részéről azonnal megindult a leghevesebb vitaközlés Polónyi Géza vezetése alatt, s a miniszterelnök csak nagy időközökkel tudott szóhoz jutni, oly nagy vihart idézett elő az ellenzék, melynek részéről Kossuth Ferencz, Visontai és Barta Ödön is résztvettek a tüzes vitában.

Május 4 én hétfőn a miniszterelnök jelentése körül forgott a vita, hevesen. Legelőbb Széll Kálmán állt föl szólásra, kijelentve, hogy az ex-lexről való jelentésével ő nem akart praecjudicálni semminek, sem a felelősséget nem akarta megosztani senkivel, egyszerűen csak a praecedens követé; tárgyalását nem kívánja most, hanem proponálja, hogy most arról ne határozzon a Ház semmit, hanem csak az indenmitás tárgyalása után döntsék a fölött.

Hozzászóltak a miniszterelnök szavaihoz: Endrey Gyula, Kubik Béla, Polónyi Géza, Kossuth Ferencz, Pap Zoltán, Rakovszki István, Sebest Lenes s végül Apponyi Albert elnök konstatalja, hogy Széll Kálmánnak szándéka az volt, hogy a vita tárgyalanná váljék, az idő ne pazarlódjék arra; ő azonban úgy találja, hogy a vitát nem lehet bezárni. Erre újból Papp Zoltán beszélt, s úgy ő, mint utána Rakovszky, Sebest Dénes és Reich Aladár elfogadták Polónyi azon indítványát, hogy a jelentés edassék vissza a miniszterelnöknek. A vita kedden is körül folyt.

A székelj eselédsség erkölcsi állapotai.

— Irta és a kolozsvári Székely Társaság ápril 29-iki ülésében előadta: Pál István, apátkanonok. —

Látva a székelj nép züllését úgy szólva mind n irányban, mint e népnek én is egyik fia, e fölött érzett fájdalomnak több helyen adtam kifejezést, legutóbb a „Székelyföld“ m. évi 44. számában és főkép a székelj kongresszuson.

Föltétlenül helyeslem és csatlakozom tölem telhetőleg a mozgalomhoz e népen segíteni.

Azonban erős meggyőződésöm és ezt a kongresszuson tartott előadásomban is hangsúlyoztam, hogy legelső sorban erkölcsileg kell felemelni a népet, mert különben a megmentésére irányuló minden törekvés hasztalan munka leend.

Nem akarom népemet senki előtt elfajultnak tüntetni föl, de erkölcsiége ellen utóbbi időben sokféle kifogás merül föl; és valóban a mikor a 18-20 évesnek látszó leány a kolozsvári vasárnapi sétán ifjabb társainak azt mondja (a mit közelebb saját füleimmel hallottam), hogy nem jó szólni, ezzel aligha a tiszta életre akarta őket buzditani. A minő viselkedést itt Kolozsvárt láthatni a székelj eselédsség között, e fölött nem szabad szemet hunyni, hanem mulhatatlanul tenni kell ellene.

Ide vonatkozólag a következőket látnám czélszerűnek:

Meg kellene keresni s illetve felhívni a székelj földi lelkészeket (mindenik egyháznak a lelkészét) vagy akár a községi bírót, hogy hassanak oda, hogy a mikor valaki (akár fia, akár leány) a

közsegből ki jó ilyen nagyobb városba szolgálni, eljövetele előtt jelenjék meg saját lelki pásztora előtt és az kösse a szívére, hogy a távolban is vallásos-erkölcsös, tisztességes életet éljen és gondosan távol tartsa magát minden rosztól, óvakodjék a rossz társaságtól.

Figyelmeztessék a lelkészek, hogy mivel a székelység javára mindenütt székely társaságok alakultak, legyen eziránt bizalommal és ha valami baj érte, forduljon hozzá, mert az igyekezik a tisztességes székely eselédön segíteni.

A székely társaságoknak módját kellene találniok, hogy a eselédszerzőkkel érintkezésben álljanak és tudomásuk legyen arról, hogy a székely eselédok hol vannak elhelyezve.

Hogy a jóban, a mit hazu'ról hoznak, könnyebben megmaradhasanak, időnkint a szolgálatban is az illető egyházak által vallás erkölcsi tanításban lennének részesítendőek, a mire vonatkozólag mindenik egyház lelkészi hivatala bizalommal fel lenne kéréndő s egyuttal arra is kéréndő, hogy intézkedését közölje a székely társasággal is, hogy a siker érdekében ez is közreműködhessek.

Ily irányban talán tüzetesebb javaslatiételre mindenik egyház részéről tagjaink közül előadók lennének felkéréndők.

TANÍTÁSÜGY.

Meghívó.

A háromszékvármegyei tanítótestület kézdi-járasköre f. évi május 9-én, szombaton d. e. 9 órakor, Maksán, az állami iskola helyiségében tartja 'ez évi rendes gyűlését, melyre a tagokat azon szíves kéréssel hívjuk meg, hogy tömeges, megjelenésükkel bizonyítsák be, hogy a köteleesség szentélye, az együtt lét öröme felül áll mindnyájunknál minden érdeken s éppen most, midőn a hazai tanításág a helyzet javításán munkál, mi is lelkesült örömmel támogatjuk s összhangzó, egyetértő határozatainkkal minden tanügyi mozgalmat támogatunk.

A gyűlés főbb tárgyai:

1. Gyakorlati tanítás Albert Károly tagtárs által.
2. Elnöki előterjesztések.
3. Leiratok tárgyalása.
4. Értekezés Scheidl Gyula tagtárs által.
5. Enek duett. Pajó Mihály és Ambrus Kálmán kántársak által.
6. Emlékeszéd Kiss Jenő tagtárs felett.

TÁRGZA.

Madarak.

— A Székelyföld eredeti tárczája. —

Igazabban azt szeretném ezimül adni az írásonak: a tudós lesben. A Brehm állatok világa című művének ötödik kötete jelent meg most a Légrády-éégnek ama remek kiadásában, mely a világ tipografiai művészetével szemben is tisztességgel megállná helyét, ez pedig folytatolag a madarakról szól. Már az első madárkötet megjelenésénél kifejtettem, milyen mérhetetlen becses a tudomány még inkább az élet megismerése szempontjából az a módszer, melyet Brehm Alfréd inagurált s utána egész serege a tudósoknak adoptált: a pusztá anatómiai és természetrajzi leírás és ismertetés helyett az egyes állatok élete módjának a fűrkészése és ismertetése. Az állatot voltaképen az teszi, ahogyan él, még a szervezete is részben az életmódjának a produktuma. A hal nem azért vízi állat, mert kopolytyuja van, hanem onnan való a kopolytyuja, hogy vízben él. Ez az antitézis foglalhatja az egész darvinizmusnak, a darvinizmus pedig ma sarkköve összes tudományainknak, természetstudományon, fiziologián keresztül a politikáig és szociológiáig.

Megérteni ezt könnyű, elismerni még könnyebb: jellemezni az egyes állatfajokat az életük módjával. De hogyan ismerni meg ezt az életmódot? Különösen a madárét, mely épenséggel nem ül nyugodtan a szemlélőnek, mint az ember a fotografus gépnek.

7. Hátralék tagdíjak befizetése és nyugta könyvek beírása.

8. Kébli ügyek, indítványok.

Közdivásárhelyt, 1903. május 4-én.

Nagy Károly,
köri elnök.

Váncsa István,
köri jegyző.

EGYESÜLETI ÉLET.

Meghívó.

A kézdi-járási jegyzői kör tavaszi közgyűlését f. év május hó 17-én d. e. 10 órakor Kézdivásárhelyt a tanáosház nagytermében tartandja meg.

T á r g y :

1. Elnöki jelentés.
2. A múlt évi számadás megvizsgálása.
3. Udvarhelymegyei közséi- és körjegyzők egylete által, a képviselőházhoz intézett „Emiék” iratnak, hasonló szellemben leendő támogatása iránt.
4. Pál Péter szentléleki jegyző előterjesztése a 126 000. B. M. ügyviteli szabályzat 20., 27., 71. és 88. §-aira vonatkozólag.
5. Ugyan annak előterjesztése, melyben a közös hadsereg nem tényleges állománybeli legénység ellenőrzési szemléi alkalmával kiküldött tisztnek azon tulszigoru eljárása ellen kér orvoslást, hogy az egy pár pereznői késedelemmel érkező emberek, nem fogadják el, hanem utó-sz-mlére rendeli Brassóba, a mi több szegény családapának ok nélküli költséget okoz.
6. A pénzügyminiszter annak 4099-902. szám alatt, a kézbesítésről szóló rendeletében foglalt s a falusi jegyzőkre nézve sérelmes intézkedéseket tartalmazó kézbesítési eljárás módosítás iránt teendő előterjesztés.
7. A kézbesítési utasítás 14. § a, s ezzel kapcsolatban álló 29913-19. számú B. M. körrendelet 6. §-ának módosítása tárgyában teendő előterjesztés.
8. A közséi gyámügyi ügyviteli szabályzat 29. §-ában foglalt terhes és sérelmes intézkedések megváltoztatása érdekében teendő előterjesztés.
9. A kir. pénzügyigazgatóság n.ellő rendelt számvetőségnek előterjesztésére 1535-903. számú alispáni körrendelettel, a 4 1/2% vármegyei pótdadó részére egyénenként külön főköny és napló nyitandó, mely eljárás az egyszerűsítési törvény elvétel ellentétben áll, mivel a főkönyvek és naplók számát szaporítja, s ez által újabb terheket ró a jegyzők vállaira; tárgyalandó s megváltoztatása iránt javaslat teendő.
10. A segédmunka erő nélkül lévő körjegyzők- és jegyzőknek minél előbb megfelelő munka erővel leendő ellátása, esetleg az 1883. évi 44. t.-cz. 37. §. 2-ik bekezdésében foglalt intézkedésnek a járási főszolgabíró ur által leendő sürgős alkalmazása iránti előterjesztés.
11. A múlt gyűlésről igazolatlanul elmaradt tagoknak — a szervezeti szabály 22. § c) pontja értelmében leendő megbüntetése iránti határozathozatal.
12. Indítványok, melyek — a szervezeti szabályzat 22. §. értelmében — a köri gyűlésre kitűzött határidő előtt 14 nappal elnökhöz írásban bemutatandók.
13. A közgyűlés alkalmával teendő indítványok, a melyek azonban a fennebb idézett §. intézkedése szerint, csak a következő közgyűlésben vehetők tárgyalás alá.

Kelt Lemhényben, 1903. április 28.

Szőcs Áron,
köri jegyző.

Szánthó Károly,
köri elnök.

NAPI HIREK.

— A honvédség köréből. A király Longyel János honv d őrnagyot alezredessé, melétei Barna Béla II. od oszt. honvéd századost a kézdivásárhelyi honvéd zászlóaljnál I. osztályu századosná léptette elő.

— Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi min. miniszter Korányi Györgyöt a brassói kir. tanfelügyelőséghez kinevezte tolnokká.

— Áthelyezés. Az igazságügyi m. kir. miniszter Fluk Gusztáv, brassói kir. telegkönyvvezetőt áthelyezte Kaposvárra, Petrács Antal nagyszében kir. telegkönyvvezetőt pedig Brassóba.

— Esküvő. Nagyajtai Útő Áron, a kézdi-járás dorék szolgabírója, jövő szombaton, május 9-én délután 2 órakor tartja esküvőjét Sepsiszentgyörgyön a a hájos szépségű Útő Annuskával. Áldás és boldogság kísérje frigyüket!

— Humán intézetek gyűlései. A háromszékvármegyei „Erzsébet” árvaleánynevelő intézet és a kézdivásárhelyi „Stephanie” menedékház igazgató választmányai múlt vasárnap, május 3-án, d. e. 10 órakor rendes ülést tartottak Kézdivásárhelyen az árvaház helyiségében. Mindkét ülést zabolai Gró

Meglesi a remete-baglyot rengetegek legsötétebb zugaiban. Ki képes erre? Kergetni a vándorló madarat két világrészen keresztül, apró fajok százának, ezerjének kikutatni a földrajzi elterjedését, látni és megismerni őket a buzás, a fészekrakás, a szerelem a költés, az öregedés, a főköneve és idejében — melyik türelem nem rokkán bele?

Nem lapozhat senki ebben az újabb Brehm kötetben (helyesebben: Brehm nyomán készült Chernel István-féle kötetben), hogy a legnagyobb tisztelettel és esodálattal ne adóznék az állatvilág kutatóinak. Könnyű annak, aki az északi sarkra törekszik — vagy előbbre jut, vagy befagy — hazaérkezik, vagy otthagya fogát. Valla közása merész, de helyzete amilyen válságos, annyira egyszerű is. Könnyű a Kolumbusz Kristófoknak új világrészeket, a Stanleynek fekete országrészeket átkutatni; az objektumuk egy helyben marad és csak az a kérdés: őh hogyan tudnak mozogni. De tessék valamelyik kis trógnót kiismerni Dél-Afrika belsejében és Abesszíniában, Amerikában megállapítani, itt milyen, ott meg amolyan. Pusztá megfigyeléssel megállapítani ennek a kis madárnak a fiziologiai karakterjét. Törni magát a rengetegekben, üldözni őt a lovegőégben, megtudni mit eszik, ráakadni a fészke, hogy az milyen, megállapítani a fészek alját, milyen a tojása, hány tojást rak, mennyi ideig tart a költése? Ha egyetlen fajtája volna, a feladat akkor is szédítő. de hány szárnyas teremtese van ennek a mi világunknak!

Bizony nem szoba tudomány ez! S rég letűnt az ideje annak, hogy a zoológus a kitűzött példányokon szerzi be a tudományát. Aki nem maga

nézett utána annak, amit másoktól tanult, az nem zoológus. Különösen nem ornithológus. A német professzor, pápaszemmel az orrán, zöld botanizáló dobozzal a nyakán ma már csak operette figura. A mai természettudós ereiben a vadász és a condottieri vére esörgedezzen s a misszionárius rajongása töltse el. Apró madarak megismerése: a legkeményebb férfiak való földadat.

Bámulatos, hogy micsoda hősök ének manapság, akik soba esatát nem nyertek, mégis a Hunyadiak, a Kinizsiek és a Dugovics Titusok fajtájából valók. Erről még nem igen esik szó ami iskoláikban, mi még ott tartunk, hogy bátorokat, vitézséget csak a katonákon mutatunk a gyerekeknek, holott ma ezek a férfierények a tudósokba költöztek s ott fejlődnek páratlan tökéletességre.

S milyen érdekes, milyen tanulságos e férfias kitartás gyümölcse, a madarak szuszáinak az életleírása! Megelevenedik előtűt az őserdő, a pampák, a prairiek pusztaságaiban csattognak a szárnyak, sziklás odvakban hallik a különféle madárhang. Játék és esata, szerelem és halál száz változatban, belső összefüggésben a környező természettel. A tudomány költészetté ilhetődik s a leírásból regény lesz. Mennyi érdekes, megkapó dráma pörög le Chernel vaskos kötetében! S milyen szívesen és ékesszólóan, milyen megkapó elevenséggel és jellegzetességgel tudja előnk varázsolni! Könnyű olvasmány és súlyos tanulság — valóban, egy nemzet kulturája nagyon is fogyatékos az ilyen munka nélkül.

Brehm óta a madarak életének az ismerete nagyon haladt. A kutatók szárai hordták össze újabb megfigyeléseiket, amelyek sokrészben ellentmondanak

Mikes Árminné szül. Bethlen Tima grófnő, helyettes elnök, vezette, sok ügyszeretettel és finomtapintattal. Előadó Nagy Károly, jegyző Vajna Károly titkár volt. A választmány a közgyűlések tárgyait készítette elő s azok idejéül május hó 24-ikét tűzte ki.

— **Rákóczy-ünnepély Kézdivásárhelyen.** Az országos mozgalom hullámai Kézdivásárhelyre is eljutván, az ilyen hazafias ünnepélyek kezdeményezésében és kivételében előjáró kaszinónk választmánya elhatározta, hogy a jövő hó folyamán, mikor 200 éve lesz annak, hogy Rákóczy Ferencz a szabadságharc mozgalom élére állt, nagyszabású hazafias ünnepélyt fog rendezni. Ezen célból Dr. Bánffy Zsigmond, a kaszinó agilis alelnöke vezetésével bizottságot küldött ki, mely már akcióba is lépett. Nemsokára részletesebb programmal fogunk szolgálni az ünnepélyről.

A Székely Társaságból. A kézdívasárhelyi Székely Társaság múlt szombaton d. u. tartotta 34-ik összejövetelét a Korona-szálló emeletén levő helyiségben. A napirend során Kiss Károly beszámolt a Dézsi M. árvái részére eszközölt gyűjtés eredményéről, melyet a Társaság a buzgó gyűjtőknek és adakozóknak nyilvánított hálás elismeréssel vett tudomásul. Átiratok letárgyalása után következett az ülése legfontosabb tárgya: a debreczeni Székely-Társaság által rendezett karácsonyi bazáron kitüntetéssel résztvevő Tótfalusi Károly és Turóczy Dénes műszaktalossoknak küldött oklevelek átadása, melyet Intze István elnök eszközölt szép beszéd kíséretében. A csinos oklevelekkel való kitüntetésért Tótfalusi K. mondott köszönetet.

— **Zászló-szentelés.** A kézdívasárhelyi jótékony négyesület polgári leányiskolája diszes nemzeti lobogót készített, melynek felszentelése a négyesület 25 éves jubileumi ünnepségével kapcsolatban jövő június hóban lesz. A zászlóanyai tisztet zabolai gróf Mikes Árminné sz. Bethlen Tima grófnő urhölgy vállalta el, kit erre a négyesület küldöttsége nevében múlt vasárnap délelőtt kért föl Balázs Márton titkár és polg. leányiskolai igazgató. A humanus gondolkodású grófnő lekötőlező szívélyességgel fogadta a küldöttséget s készséggel vállalta el a szép tisztet.

— **Kaszinó-gyűlés.** A „kézdívasárhelyi Kaszinó” választmánya május 5-én d. u. rendes ülést tartott Fejér Károly elnöklésével. Jegyzőkönyv hitelesítés után a Rákóczy-ünnepély kérdését beszélt meg a választmány, elhatározván annak a jövő hó folyamán leendő rendezését. Új tagul felvételre: Jánosi Dez. ö. kir. törvényszéki joggyakornok; az eltávozott Reissner Hugó őrnagy helyébe választ-

egymásnak is, az öreg Brehmnek is. De bármilyen becses és tökéletesebb az újabb kutatók munkája, szinte megdöbbentő, mennyire megmaradt giccszi jelentőségében alapjául a mai tudományoknak mindaz, amit Brehm Alfréd maga hordott össze és állapított meg. Az ő ismereteiből indul ki mindegyik s az ő tanulságaihoz tér vissza valamennyi. Soha irodalmi munkán annyit nem változtattak és soha irodalmi munka annyira változatlan jelentőségben nem maradt meg, mint Brehmnek ez a csodálatos alapvető nagy enciklopédiája. Sem a szempontjain, sem a konklúzióin nem kell változtatni, legfőkébb az adatain. Ez a nagy tudós mesés intuícióval is dolgozott. Megőregedett a munkája, de sem meghalni, sem elavulni nem fog soha.

Ezt ismerték el a magyar kiadás kitűnő rendezői, akik át tudták ültetni Brehmet a magyar irodalomba és a tudomány mai nivójára, úgy, hogy megtartották mindent, ami Brehm és át tudták alakítani a maguk modern és teljesebb tudományukká, anélkül, hogy elvetették volna az eredeti munka jellegét. Nagy értékű ez a magyar természettudományra: a maga fejlettségét tudja demonstrálni a német munkán. S hatása a közművelődésre ugyancsak jelentékeny: ez a diszkrét, mely szemnek, művészi érzéknek több, mint kellemes, egyszersmind a legszórakoztatóbb olvasmány is. Megismertünk általa néhány magyar írásművészt, akiket eddig csak tudósoknak tartottunk s akiknek színes stílusa és erős magyarsága több hivatást szerez a tudományos érdeklődésnek, mint a tudományos akadémia összes kiadásai.

Köbor Tamás.

mányi rendes tagul a póttagok közül Gáspár István főgymn. tanárt hívta be a választmány. Ezenkívül folyó ügyek képezték a választmányi ülés tenődőit, melyen sajnos a vál. tagjai közül igen sokan, mintegy 3/4-öd része, hiányzott.

— **Tűz.** Múlt hétfőn délelőtt 10—11 óra tájban vészharangok kongása riasztotta meg Kézdivásárhelyen nemcsak a városi lakosságot, hanem az országos vásárra összegyűlt vidéki közönséget is. Özv. Jancsó Mózesné szeszgyárosné barompiacz utcai lakásához tartozó gazdasági udvaron a kőből épült istálló padlásán levő takarmány fogott tüzet, bizonyosan valamelyik cseled ügyetlensége folytán. A Nagy Károly főparancsnok vezetésével megjelent tűzoltóság idejekorán lokalizálta a tüzet, mely, hogy tovább nem terjedt, a gondos és szilárd építésnek köszönhető.

— **Gyilkosság Bodzafordulón.** Folyó év ápr. 30-án Bodzafordulón még eddig ismeretlen tettes Bulárka Demeter oda való lakost a legnagyobb kegyetlenséggel meggyilkolta és kirabolta. A vizsgáló bizottság kiszállt; a csendőrség erőlyesen nyomozza a tettest.

— **A nagy tél áldozata.** Fotos és Martonos községek közötti erdőszegben ápr. 29-én egy teljesen feloszlásnak indult emberi holt testre akadtak; kiből a feltalálók Heder József martonosi lakosa ismertek. Még ez évi jan. 31-én eltávozott hazulról holletéről családja mindaddig semmi tudomással nem bírt. A nagy és erős hideg áldozata lett a szerencsétlen.

— **Államsegély Háromszék vármegyének.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter Háromszék vármegye területén mutatkozó keresethiány enyhítésére, közúti munkák teljesítésére 15.000 korona államsegélyt engedélyezett s azt a vármegye alispánja rendelkezésére folyósította.

— **Új függetlenségi lap.** Nagyenyeden új lap indult meg május 1-ével „Erdélyi Hírlap” czimvel. Az új lap a függetlenségi elveket szolgálja. Főszerkesztője: dr. Asztalos Kálmán; felelős szerkesztője: Adorján Elek és főmunkatársa: Fogarasi Albert.

— **Véres zavargások Brassóban.** Május 1-je még se múlt el vérontás nélkül. Mint Brassóból értesülünk, az egész város még most is lázban és forrongásban van a május elsején történtek miatt. A munkások gyülekezését és a tervezett felvonulást a rendőrség betiltotta. Ezt a végzést megfélembzték az alispánhoz s mivel a munkások nem értesülhettek az alispán döntéséről, 4—5000 ember jött össze a kijelölt helyen. A munkásvezetők a tömeg tudomására adták, hogy az alispán jóváhagyta a betiltó végzést, s felhívták a népet a szétoszlásra. Még mielőtt ez megtörténhetett volna, a lovas rendőrök a tömeg közé vágattak és karddal vágták a népet. Számos ember megsebesült a kardcsapásoktól, két embert elgázoltak a rendőrök lovai s eközben mindkettőnek eltört a lába. Egy rendőr is súlyosan megsebesült. A rendőri brutalitás hírére általános lett a tüntetés a városban 4000 román munkás a városháza felé vonult s követelték a letartóztatottak szabadon bocsátását. Erre a katonaságot vezényelték ki, amely aztán a tömeget szétoszlatta. A tüntetések alatt az oláh asszonyok az ablakokból forró vízzel öntötték le a rendőröket. Sok rendőr égési sebeket szenvedett. A város táborhoz hasonlított. A főbb utcákon egész éjjel őráratok jirtak, a városházat pedig egy század katonaság őrizte.

— **Köszönetnyilvánítás.** Váratlanul elhunyt felejtethetetlen feleségem temetése alkalmából a részvét oly nagy mértékben fordult felénk, hogy azt méltóképpen megköszönni nem tudom. Fogadják

tehát mindazok, kik vigasztaló részvételükkel megkeresni kegyesek voltak: a pár sorban hálás szívből fakadó köszönetemet. Kézdivásárhelyen, 1903. május 5-én. Ifj. Kupán József.

— **Pályázati hirdetés.** A sepsiszentgyörgyi m. kir. állami tanítónőképző intézet első évfolyamába az 1903—904. tanévre 15 bejáró- és 15 belső, összesen 30 oly éptestű növendék vétetik fel, a ki a 14 életévet már betöltötte, de a 18 évet még nem haladta túl s annyi előképzettséget igazol, a mennyit a polgári- és felsőbb leányiskola, vagy a leány gimnázium négy alsó osztályának sikeres elvégzése nyújt. Az egy koronás bélyeggel ellátott pályázati kérvényekhez a következő okmányok csatolandók: 1. Keresztlevél; 2. Iskolai bizonyítvány a megelőző iskolai évről és az utolsó évi tanulmányokról szóló igazolvány, illetőleg évharmadi értesítő; 3. Tiszti orvosi bizonyítvány arról, hogy folyamodó testileg és lelkileg ép és egészséges s a tanítói pályára alkalmas; 4. hiteles községi bizonyítvány a szülők vagyoni állapotáról, a családfenntartó polgári állásának feltüntetésével; 5. Családi kimutatás. Az így felszerelt kérvény, mely a vallás- és közoktatásügyi Miniszter Ur Ónagyméltóságához intézendő, f. évi május hó 31-ig a sepsiszentgyörgyi m. kir. állami tanítónőképző intézet igazgatóságának beküldendő. Az elkészítendő és hiányos felszerelésű folyamodványok nem vétetnek figyelembe. Megjegyzem, hogy azon folyamodók, kik a IV. osztályt most végzik, az ezen osztályról nyelendő bizonyítványukat f. évi július hó 1-ig pótlólag tartoznak pontosan beküldeni. Azon folyamodók pedig, a kik a felső leányiskola II. osztályát végezték, felvételi vizsgát tesznek. Ezek a felvételi vizsga idejéről külön értesítést kapnak. Kedvezmények. Ingyenes ellátásban részesül a vállalkozóval kötött szerződés értelmében 1 növendék. Évi 230 korona segélyben részesül 1., 200 korona segélyben részesül 3., 100 korona segélyben részesül 5., 50 korona segélyben részesül 6 növendék. A II., III., IV. osztályba — a rendes növendékeken kívül — senki sem vehet fel, mivel ezen osztályok létszáma 48 és 50 között váltakozik. Sepsiszentgyörgyön, 1903. május hó 1-én Bodor Miklós igazgató.

— **Szerk. postája.** Múlt. Pál István apátkanonok urnak Kolozsvárt. Az értékes küldeményért hálás köszönet és szíves üdvözlét.

— **Jó tanács.** Mindazoknak, kik pázsintot akarnak létesíteni, ajánljuk, hogy szerezzék be Mauthner Ödön esz. és kir. udvari magkereskedéséből Budapesten a „Sétatéri” vagy a „Margit szigeti” fűmagkeveréket. Ezeket már 29 éve szállítja Mauthner Budapest és a Margitsziget oly bámulatra méltó és gyönyörű sétaterei részére. (12—7.)

Vonatki indulása és érkezése a kézdívasárhely-brassói vasuton.

Kézdivásárhelyről indul:

4 óra 58 percz., 10 óra 24 percz. és 2 óra 14 percz.

Sepsiszentgyörgyre érkezik:

6 óra 48 percz., 12 óra 16 percz., 4 óra 40 perczkor.

Brassóba érkezik:

8 óra 25 percz., 1 óra 53 percz., 6 óra 27 perczkor.

Brassóból indul:

5 óra 19 perczkor, 8 óra 40 perczkor, 3 órakor.

Sepsiszentgyörgyre érkezik:

6 óra 34 percz., 10 óra 18 percz., 4 óra 06 percz.

Kézdivásárhelyre érkezik:

8 óra 54 percz., 1 óra 18 percz., 6 óra 37 perczkor

HIRDETÉSEK.

Fürdő megnyitás.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy a **NAGY FERENCZ** ur tulajdonát képező

= FORTYOGÓ-FÜRDŐT =

e hó 7-ikén (csütörtökön) megnyitottam. A meleg, személy és pároskád fürdők a mai naptól kezdve a t. közönség rendelkezésére állanak.

A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kéri

Kézdivásárhelyt, 1903. május 7.

104. 1—2.

Jantsó János.

IFJ. JANCsó MÓZES

a Székelyföld első gőzerőre berendezett
új könyvnyomdája Kézdivásárhelyen.

Rendkívüli olcsó árak.

Néhány évvel ezelőtt városunkban, Kézdivásárhelyen, a mai kor-nak megfelelő, teljesen

ÚJ KÖNYVNYOMDÁT

rendeztem be, ellátva azt a legújabb fajta gyorssajtókkal, többfele segédgépekkel,

a legújabb és legmodernebb fajta betűfajokkal, diszítésekkel. Ez időtől fogva sem kiméltem költséget, fáradságot s minden igyekezettel a rohamosan fejlődő korral lépést tartva, **könyvnyomdámát gőzerőre is berendeztem**, azután is több rendben láttam el **újabb és újabb fajta felszerelésekkel**. Időközben kíváncsnak láttam, hogy **könyvnyomdámát**

könyvkötésszel

is kibővítettem a m. t. közönség kényelmére, mi által megkiméltem sok kellemetlenségtől és a túlságos magas árak fizetésétől, — melyek az előtt szokásban voltak, — tehát ezzel is egy újabb szolgálatot kívántam tenni.

új könyvnyomdamban

minden e szakmába vágó munkálatokat, u. m.: folyóiratokat, diszműveket, alragaszokat, gyászlapokat, községi és ügyvédi nyomtatványokat, eljegyzési-, menyegzői- és bál meghívókat stb. stb. stb. **rendkívüli olcsó árak mellett, izlésesen, eszinosan állíthatok elő, pontos kiszolgálás mellett.**

Pontos kiszolgálás. Versenyen kívüli árak.

Könyvnyomdamban készült mindennemű nyomtatványokért, úgy annak eszinos kiviteléért teljes felelősséget vállalok.

Midőn irányomban eddig tanusított b. pártfogásukért e helyen is köszönetemet fejezem ki, kérem azt részemre továbbra is fentartani.

Kézdivásárhelyen, 1903. május hó.

Mély tisztelettel:

Háromszékvármegye nyomtatványszállítója.

IFJ. JANCsó MÓZES,
nyomdatulajdonos.

IZLÉSES MUNKA.

Nemzeti irodalmunk legértékesebb alkotásait, a magyar irodalom főműveit

MAGYAR FRANKLIN-Társulat kiadása

REMEKIRÓK

czim alatt egyöntetű szép kiadásban, 55 kötetben, diszes vászonkötésben adja közre a Franklin-Társulat.

Tartalmazza:

*Arany János	Kisfaludy Károly
*Arany László	Kisfaludy Sándor
Balassa Bálint	Kölcsy Ferenc
*Bajza József	Kossuth Lajos
Berzsenyi Dániel	Madách Imre
Csiky Gergely	Mikes Kelemen
Csokon y V. M.	Pazmán Péter
*Czuczor Gergely	Petőfi Sándor
Deák Ferencz	Reviczky Gyula
Endrös József br.	Széchényi Ist. gr.
Fazekas Mihály	*Szigligeti Ede
*Garay János	Teloki László gr
Gyöngyössi I.	*Tompá Mihály
Gvadányi József	*Vajda János
Kármán József	*Vörösmarty M.
Katona József	Zrínyi Miklós
Kazinczy Ferencz	műveit.
*Kemény Zsigmond	

Népies lyra Nébdalladák
Kuruczoköltészet.

*A csillaggal jelzett remekírók kiadási jogát a Franklin-Társulat magának szerződésileg biztosította, úgy hogy azt más kiadó ki nem adhatja, ezen írók művei más versenygyűjteményben meg nem jelenhetnek.

A Franklin-féle Magyar Remekírók 55 testos kötete felül a legbecse sebbet, mit a magyar szellem teremtett és bírtatva van arra, hogy minden családi könyvtár gerincze legyen.

A Franklin-féle Magyar Remekírók kiállítása méltó a nemzeti műveltségéhez. Kötése pályanyertes,

művészi, erős angol vászonkötés; a papírja fementes, soha meg nem sárguló; betűi külön e célra készültek. A Franklin-féle Magyar Remekírók öt kötetes sorozatokban jelenik meg: minden félévben egy-egy öt kötetből álló sorozat.

A Franklin-féle Magyar Remekírók (előfizetőinek külön kedvezmény képen az új magyar Shakspeare kiadás, 6 vaskos kötetben, diszkötésben 20 korona — kivételül árban szállítatik, holott e kiadás bolti ára 30 korona; az eddig for alomban volt Shakspeare kiadás 100 koronába került. — Legkiválóbb költőink remek fordításaiban közli Shakspeare remekait e kiadás, névszerint Arany János, Petőfi, Vörösmarty, Szász Károly, Léva József, Arany László, Rákosi Jenő, Győry Vilmos átditetésében. Ez az egyetlen teljes magyar Shakspeare és értékes kiegészítője a Magyar Remekírók gyűjteményének. Megrendelhető a Magyar Remekírók okkal egyidejűleg.

A Franklin-féle Magyar Remekírók 55 kötetnyi teljes gyűjtemény ára 220 korona, mely összeghez havi részletekben törleszthető; a hat kötetes teljes Shakspeare kedvezményára 20 K. a Remekírók előfizetőinek, ha a két mű együttesen rendeltetik meg.

A Franklin-Társulat által kiadott Magyar Remekírók

III. sorozata

is már megjelent és a következő köteteket tartalmazza:

Czuczor Gergely költői munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Zoltvány Irén.

Kazinczy Ferencz műveiből. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Váczy János.

Kölcsy Ferencz munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Angyal Dávid.

Vajda János kisebb költeményei. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Endrődi Sándor.

Vörösmarty Mihály munkái III. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Gyulai Pál.

(93. 2—3.)

I. SOROZAT TARTALMA:

Arany János munkái I. kötet.
Sajtó alá rendezte Riedl Frigyes.
Csiky Gergely színművei.
Sajtó alá rendezte Vadnay Károly.
Garay János munkái.
Sajtó alá rendezte Ferenczi Zoltán.
Tompá Mihály munkái I. kötet.
Sajtó alá rendezte Léva József.
Vörösmarty munkái I. kötet.
Sajtó alá rendezte Gyulai Pál.

II. SOROZAT TARTALMA:

Arany János munkái II. kötet.
Sajtó alá rendezte Riedl Frigyes.
Kossuth Lajos munkáiból.
Sajtó alá rendezte Kossuth Ferencz.
Reviczky Gyula összes költeményei.
Sajtó alá rendezte Koroda Pál.
Szigligeti Ede színművei I. kötet.
Sajtó alá rendezte Bayer József.
Vörösmarty Mihály munkái II. kötet.
Sajtó alá rendezte Gyulai Pál.

Megrendeléseket elfogad minden könyvkereskedés, valamint a Franklin-Társulat Budapestén.